

El flaix com una acció política

Julián Barón presenta en la Llotja del Cànem 'C.E.N.S.U.R.A. La reunió'

ERIC GRAS
 egras@epmediterraneo.com
 CASTELLÓ

En la seua obra *Teoría de la imagen. Ensayos sobre representación verbal y visual* (Akal), W. T. Mitchell parla d'«iconologia crítica», terme en el qual aprofundeix també en el prefaci del seu un altre llibre *Iconología. Imagen, texto, ideología*, i sobre el qual caic quan intento reflexionar sobre el treball de Julián Barón.

Caure's sobre un concepte, sí, no és tan estrany com pugui semblar, perquè a vegades, i gairebé sense voler, ens topem amb alguna cosa, i aquesta cosa ens ajuda a entendre millor el que ignorem. Vaig caure sobre el terme «iconologia crítica», així, de sobte, quan intentava donar forma a un pensament sobre el quefer del fotògraf, docent, agitador..., sobre l'artista castellonenc. Mitchell, a través d'aquest concepte, adverteix que la iconologia ha passat a ocupar-se d'assumptes com les «metapintures» o les formes reflexives i auto-critiques de la imatge. Així mateix, versa sobre qüestions més enllà

d'explorar l'ontologia de les imatges com a tals, i de les condicions sota les quals aquestes imatges adquireixen una significació històrica —com ja reconegué Erwin Panofsky—. Així, és important, avui, saber quines són les relacions entre les imatges i el llenguatge, entre les imatges i la memòria, saber quin és l'estatut polític d'aquestes imatges, a més d'aprofundir en les interaccions de les imatges virtuals amb les «reals». I és aquí, en aquesta dimensió, que la figura i el treball de Barón cobra especial rellevància, perquè pocs o molt pocs en el seu moment es van fixar en la representació visual contemporània i en com fem ús —o desús— d'ella.

L'art és fill de la llibertat, escriu Friedrich Schiller en les seues cèlebres *Cartas sobre la educación estética de la humanidad* (Acantilado). Avui dia la sensació sembla una altra molt diferent, ja que tot pareix estar manipulat o subjugat, fins al punt que el present resulta una cosa fictícia. La cultura visual és, ha de ser, tinguda en compte, perquè la percepció i representació visual, aquesta cons-

La Llotja del Cànem acull aquesta exposició divulgativa de Barón fins al 5 de febrer de 2022.

Marta Martín i Daniel Zomeño són els comissaris d'aquesta mostra amb caràcter divulgatiu

trucció social i política que realitzem a través de les imatges resulten del tot desconegudes. No és d'estranyar, com assegura Mitchell, que durant la segona meitat del segle XX «semiòlegs, estructuralistes i de-construccionistes, comencessin a envair els tranquils dominis de les arts visuals i aixequessin campament amb nous mètodes i metallenguatges». Tant fou així, que l'art va passar a considerar-se un acte polític, un exerci-

ci intel·lectual en el qual cadascun decideix prendre o no partit del context, de la seua realitat, per a analitzar-la, per a criticar-la, per a intentar millorar aquells aspectes que són millorables.

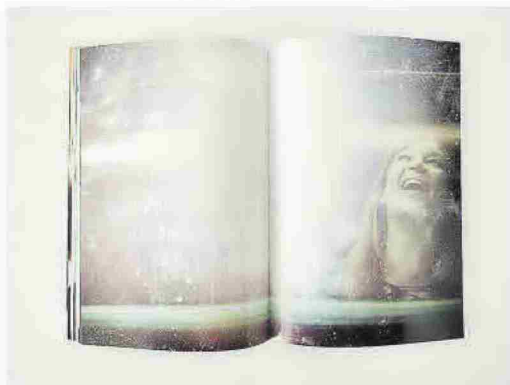
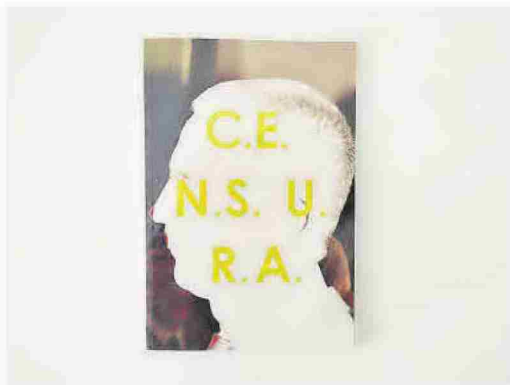
Una nova fotografia

En 2011 va aparèixer un projecte en forma de fotollibre que exemplifica perfectament totes aquestes qüestions. El seu títol: *C.E.N.S.U.R.A.* —així, en majúscules i

ANDREU ESTEBAN

JULIÁN BARÓN

El fotollibre de Julián Barón es va publicar l'any 2011 i va causar un gran impacte en l'escena de la fotografia internacional pel seu contingut i forma.

amb aquestes puntuacions entre lletra i lletra; tot té el seu perquè—. El seu autor: Julián Barón. La seua repercussió: internacional i vigent encara avui. A través d'aquest treball, el castellanenc, gairebé sense voler—en més d'una ocasió ha reconegut que tot va partir d'un «error»—, va donar forma a una nova concepció de la fotografia documental. Tant va ser així que alguns experts van arribar a considerar la fotografia com a dispositiu comba-

tiu, com una forma d'acció política, que en aquest cas cobrava major força a través del flaix.

C.E.N.S.U.R.A. es va publicar en 2011 però la seua gestació va començar anys abans, en 2008. Estant a Benicàssim, Barón va realitzar algunes fotografies i va comprovar que se li havien «cremat». Qualsevol hauria rebutjat aquestes imatges, però en lloc d'això, ell va veure una oportunitat, un nou discurs per a abordar, i criticar, la

Per primera vegada a Espanya es pot veure en una proposta expositiva el treball de 'C.E.N.S.U.R.A'

situació política del moment, i de com la política s'ha servit de la imatge per a disfressar veritats, per a manipular, per a censurar.

Ara, a la Llotja del Cànem, es pot visitar l'exposició *C.E.N.S.U.R.A. La reunió*, una mostra en la qual, en certa manera, es revisita aquest treball de Barón deu anys després per a comprovar la seua vigència i constatar la repercussió que va tenir en el seu moment i que té encara avui. Comissariada per Marta

Martín Núñez (professora de fotografia en l'UJI) i Daniel Zomeño (també professor en l'UJI i dissenyador de la portada original), té una orientació pedagògica per a mostrar com el projecte ha anat creixent, mutant i transformant-se, com el fotollibre ha diversificat els seus formats expositius i performatius fins al punt generar una nova «iconografia crítica» de la contemporaneïtat. Fins al 5 de febrer romandrà oberta. =